MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
ANTHONY ELLUL

Seduta tad-29 ta' Novembru, 2013

Citazzjoni Numru. 1213/2011

Carmelo u Josephine konjugi Bonett

Vs

Sueanne u Jason konjugi Vella

Permezz ta' rikors guramentat prezentat fis-7 ta' Dicembru 2011, l-atturi ppremettew u talbu li:-

Illi nhar il-5 ta' Mejju 2011, il-partijiet iffirmaw konvenju fejn l-intimati obbligaw ruhhom li jbieghu u jittrasferixxu a favur tar-rikorrenti konjugi Bonett il-garaxx, cioe' two-car garage bla numru fi Triq San Guzepp il-Mellieha, minghajr l-arja tieghu, liema garaxx huwa sottopost ghal dar ta' terzi,

imiss mill-Grigal mat-triq, mit-Tramuntana ma' beni ta' Dione Bartolo jew l-aventi causa tieghu, mix-Xlokk ma' beni ta' certu Charlie li kunjomu mhux maghruf u li ghandu wkoll il-proprjeta' sovrapposta jew l-aventi causa tieghu jew irjieh verjuri taht il-kundizzjonijiet u stipulazzjonijiet kif jirrizultaw mill-kopja tal-istess konvenju hawn annessa u mmarkata bhala ***Dok. CJB1*** *ghall-prezz ta' tlieta u ghoxrin elf Euro (€23,000) li huwa diga' mhallas fl-intier tieghu lill-intimati konjugi Vella;*

Illi dan il-konvenju gie mgedded diversi drabi mill-partijiet, bl-ahhar estensjoni valida sal-15 ta' Novembru 2011 (ara ***Dok. CJB2 – CJB5*** *hawn annessi);*

Illi l-konvenuti ghalkemm interpellati, anke permezz ta' ittra gudizzjarja ipprezentata nhar id-9 ta' Novembru 2011 (ara ***Dok. CJB6****) baqghu inadempjenti u ma resqux ghall-pubblikazzjoni tal-att pubbliku relattiv ai termini tal-Ligi, liema att pubbliku kellu jigi ppubblikat min-Nutar Dr. Mariella Mizzi;*

Illi r-rikorrenti konjugi Bonett ghandhom interess illi dan il-bejgh kif imwieghed fl-imsemmi konvenju jsehh;

Ghaldaqstant jghidu l-intimati ghaliex din l-Onorabbli Qorti m'ghandhiex ghar-ragunijiet premessi:

1. Tiddikjara illi l-intimati huma obbligati li jbieghu u jittrasferixxu a favur tar-rikorrenti konjugi Bonett il-garaxx, cioe' two-car garage bla numru fi Triq San Ġuzepp il-Mellieha, minghajr l-arja tieghu, liema garaxx huwa sottopost ghal dar ta' terzi, imiss mill-Grigal mat-triq, mit-Tramuntana ma' beni ta' Dione Bartolo jew l-aventi causa tieghu, mix-Xlokk ma' beni ta' certu Charlie li kunjomu mhux maghruf u li ghandu wkoll il-proprjeta' sovrapposta jew l-aventi causa tieghu jew irjieh verjuri taht il-kundizzjonijiet u stipulazzjonijiet kif jirrizultaw mill-kopja tal-istess konvenju (ara ***Dok. CJB1****) ghall-prezz ta' tlieta u ghoxrin elf Euro (€23,000) li huwa diga' mhallas fl-intier tieghu lill-intimati konjugi Vella; u*

2. Tordna u tikkundanna lill-intimati jidhru fuq l-att finali tal-bejgh relattiv u tinnomina u tiddelega lin-Nutar Dr. Mariella Mizzi sabiex tippubblika l-att tal-bejgh relattiv fil-jum, hin u post li jigi ffissat minn din il-Qorti u wkoll tinnomina kuraturi deputati sabiex jirrapprezentaw l-eventwali kontumaci;

3. Tikkundanna lill-intimati jhallsu l-ispejjez kuntrattwali, inkluza t-taxxa relattiva dovuta mill-istess intimati f'kaz li dawn jigu zburzjati mir-rikorrenti fl-eventwalita' tal-kontumaċja tal-konvenut;

4. Tordna wkoll illi fl-eventwalita' tal-kontumacja tal-intimati, ghall-istess pubblikazzjoni tal-att finali, l-istess kuraturi deputati hekk nominati jkunu awtorizzati jaghtu privilegg specjali u ipoteka specjali favur ir-rikorrenti ghar-rigward it-taxxa, spejjez kuntrattwali u l-ispejjez tal-kawza odjerna;

Il-konvenuti wiegbu (fol. 16):-

1. It-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt ghaliex il-konvenju hu null u bla effett ghaliex il-konvenuti ffirmawh taht pressjoni kbira u theddid tal-atturi.
2. Ghalhekk il-ftehim huwa milqut minn vizzji tal-kunsens kif kontemplat fl-Artikolu 977 tal-Kodici Civili.

Il-kaz jitratta dwar konvenju li sar fil-5 ta' Mejju 2011 li bih il-konvenuti obbligaw ruhhom li jbieghu lill-atturi l-garaxx bla numru fi Triq San Guzepp Mellieha, minghajr l-arja, u sottopost ghal dar ta' terzi ghall-prezz ta' tlieta u ghoxrin elf ewro (23,000). Fil-konvenju jinghad li l-prezz *"[…] diga thallas kollu mill-konjugi Bonett lill-konjugi Vella li jaccettaw u b'dan jaghtu d-debita ricevuta."* (fol. 5). Il-kuntratt kellu jsir fil-5 ta' Lulju 2011. Sussegwentement fl-1 ta' Lulju 2011, fl-10 ta' Awwissu 2011, 23 ta' Awwissu 2011 u 23 ta' Settembru 2011 gew iffirmati skritturi li bihom il-konvenju gie mgedded. L-ahhar skrittura tipprovdi li l-att finali ghandu jsir sal-15 ta' Novembru 2011. L-atturi qeghdin jitolbu li l-konvenuti jigu mgieghla jersqu ghall-pubblikazzjoni tal-att finali. Fid-9 ta' Novembru 2011, l-

atturi pprezentaw ittra ufficjali ai termini tal-Artikolu 1357 tal-Kodici Civili u fis-7 ta’ Dicembru 2011 ipprezentaw il-kawza sabiex il-konvenuti jigu mgieghla jittrasferixxu l-proprjeta.

Il-konvenuti jsostnu li l-kunsens taghhom kien vizjat minhabba vjolenza (Artikolu 977 tal-Kodici Civili)[1]. Kif osservat il-Qorti tal-Appell fil-kawza **Gourmet Co Ltd et vs Mariano Vella** deciza fid-19 ta’ Novembru 2001:-

“L-iskritturi li jikkrejaw obbligazzjonijiet bejn il-kontraenti kellhom jigu prezunti illi huma validi u li fedelment jirriflettu l-volonta’ kontrattwali taghhom. Min jallega l-kontra u jadduci proprju l-vizzju tal-kunsens kontrattwali bazat fuq xi wiehed mill-elementi li l-ligi stess tindika bhala raguni valida biex jigi vizjat tali kunsens, kellu biex jirnexxi fl-azzjoni, jipproduci provi univoci, konklussivi, kredibbli u attendibbli in sostenn tal-pretensjonijiet tieghu.”.

Fis-seduta tat-28 ta’ Frar 2012 id-difensur tal-konvenuti ddikjara li:

“1. Fir-realta’ l-partijiet qatt ma ftehemu dwar bejgh. L-attur ghamel xoghol ta’ kostruzzjoni, b’valur ta’ Euro40,000 u kien gie iffirmat konvenju ghat-trasferiment tal-proprjeta bhala garanzija ta’ hlas.

2. Mill-ammont dovut lill-atturi s’issa thallset is-somma ta’ Eur26,000.

3. Gialadarba l-bilanc dovut huwa ta’ Eur14,000 m’ghandux isir it-trasferiment tal-proprjeta li tiswa ferm iktar.

4. It-theddid li hemm riferenza ghalih fir-risposta hu fis-sens li Carmelo Bonett kien qal lill-konvenuti ‘jew thallsu jew inkellha tiffirmaw il-konvenju.’” (fol. 21).

[1] Artikolu 978(1) tal-Kodici Civili jipprovdi: *"Il-kunsens jitqies mehud bil-vjolenza meta l-vjolenza hija tali li tahkem fuq persuna ragonevoli u ggeghhilha tibza’ li hija nfisha jew hwejjigha jistghu jigu mqieghda ghal xejn b’xejn f’perikolu ta’ hsara kbira.”*.

Jason Vella xehed[2] li l-konvenju li sar mal-atturi kien b'riferenza ghal xoghol li hadimlu l-attur flimkien ma' certu Victor Gauci. Spjega li David Bonett, hu l-attur, kien qabbdu jibnilu u jlestilu blokk appartamenti f'San Gwann. Il-hlas kellu jsir bit-trasferiment ta' penthouse li kienet fil-Manikata. Kompla jispjega li kien innegozja l-penthouse u assenja d-drittijiet tieghu lill-koppja Norman John Martin u Monica Martin. Meta marru sabiex jaghmlu l-kuntratt ghand in-nutar Dr Mariella Mizzi, qal li l-attur qala' argument li ma kienx ser jippermetti li jsir il-kuntratt jekk ma jithallasx ta' xogholu; *"Dak il-hin lil Carmel Bonett ghidtlu li kelli garage li seta' jaghmel tajjeb ghal dak li kien fadalli naghtih. Irrid nippreciza illi l-ammont originali li kelli nhallas lil Carmel Bonett u Victor Gauci kien ta' €40,000 u minn dan l-ammont kien jonqos biss bilanc ta' €14,000. Bonett beda jinsisti li jsir konvenju bejni u bejnu fuq dan il-garage. Jiena dak il-hin hassejt li kelli naccetta bilfors. Ippretendejt illi hekk kif inkun hallastu, il-konvenju jwaqqghu. Ma ppretendejtx illi nkun hallastu parti mhux hazin u jiftahli kawza biex nersaq ghall-kuntratt fuq dan il-garage kif ghamel."*. Il-konvenut qal li ffirma l-konvenju ghaliex:

"[…] hassejt pressjoni kbira biex nasal fi ftehim ma' l-ahwa Bonett sabiex il-kuntratt ma' Martin ma jithassarx. Jien nemmen hafna fl-irgulija u ladarba jien kont weghedt lill-koppja Martin li nbieghilhom il-penthouse ma stajtx nerga' lura minn kelmti.".

Il-verzjoni li ta l-konvenut hi ghal kollox kontradetta mill-attur in kwantu jsostni li l-konvenju jirrifletti l-verita. Fis-seduta tal-25 ta' Mejju 2012 xehed:

"Jien nichad dak li gie allegat fis-seduta tat-28 ta' Frar fis-sens li l-konvenju iffirmajnieh biss bhala garanzija ta' hlas. Il-flus tajthomlu quddiem hija, David. L-ufficcju ghand in-Nutar Haz-Zebbug, quddiem in-nutar ma tajtux flus. Konna qeghdin, niftakar, barra l-ufficcju meta jien ghaddejtlu l-flus." (fol. 58).

[2] Affidavit a fol. 28.

Il-qorti taghmel riferenza:-

i. Ghad-deposizzjoni tan-nutar Dr Mariella Mizzi li qalet li wara l-konvenju Vella kien qalilha li l-kuntratt ma kienx ser jigi ppubblikat; *"Jien lil Carmelo Bonett* ***ser naghtih il-flus lura."*** (enfazi tal-qorti, fol. 59). Kompliet tghid *"[…] il-kliem kien dejjem fis-sens li l-flus thallsu u li kull ma kien fadal kien li isir il-kuntratt."*. Xenarju differenti minn dak li ddeskriva l-konvenut. Kliem li jatik x'tifhem li l-konvenut kien qieghed jikkonferma li kien ircieva flus minghand l-atturi.

ii. Ghall-kontroezami li sar lil Jason Vella, li qal:-

(a) *"Lin-nutar Mizzi jien kont ghidtilha li l-ftehim li kien qed isir bejni u Carmel Bonett kien bhala garanzija….."* (fol. 66). Fatt li ma giex konfermat min-nutar.

(b) *"It-theddid ta' Carmel Bonett kien fis-sens li jew naghmlu l-konvenju jew ma jsirx il-kuntratt. Hu beda ixejjer hafna idejh. Kliemu kien car. Jien iffirmajt liberament. Hadd ma geghlni niffirma. Imma kif diga' ghidt jien wasalt biex iffirmajt dan il-konvenju, ghax ridt li l-kuntratt isir."*. Fl-affidavit spjega li l-irgulija lejn il-koppja Martin wasslitu biex jiffirma l-konvenju mal-atturi. Jekk din hi l-verita', dan ma jistax iwassal ghall-vjolenza li qeghda tikkontempla l-ligi fl-Artikolu 978 tal-Kodici Civili.

iii. Ghal fatt li wara l-konvenju tal-5 ta' Mejju 2011, il-partijiet iffirmaw skritturi fl-1 ta' Lulju 2011, 10 ta' Awwissu 2011, 23 ta' Awwissu 2011 u 23 ta' Settembru 2011. F'dak l-istadju l-konvenuti kienu diga' ttrasferew il-proprjeta lill-konjugi Martin. Jekk il-konvenut qieghed isostni li l-konvenju ffirmah minhabba vjolenza, 'il fatt wahdu li l-konvenuti ffirmaw erba' skritturi fejn dejjem ikkonfermaw dak li ftehemu fil-konvenju tal-5 ta' Mejju 2011, inissel dubju qawwi kemm il-verzjoni li ta Jason Vella hi l-verita'.

iv. Fis-seduta tas-6 ta' Mejju 2013 xehed Victor Gauci, il-persuna li l-konvenut qal li ftehem maghha biex jibnilu blokk appartamenti f'San Gwann, u *"Meta Victor Gauci*

beda x-xoghol jien sirt naf li dan kellu persuna ohra tahdem bi shab mieghu, ossia Carmel Bonett li kien jigi wkoll hu David Bonett." (fol. 28). Victor Gauci, imharrek biex jixhed mill-konvenuti, qal: *"Naf li Karmenu u Jason kienu ghamlu konvenju fuq garaxx. Dwar il-konvenju ghalkemm naf bih ma nafx x'intqal bejn il-partijiet. Ma kontx prezenti ghalih."* (fol. 85). Fuq bazi ta' probabilita' l-qorti hi tal-fehma li kieku l-konvenju tal-5 ta' Mejju 2011 kien intiz biss bhala garanzija li Gauci u Bonett jithallsu tax-xoghol li kienu ghamlu, il-konvenut kien jinforma lil Gauci dwar l-arrangament li ghamel mal-attur. Pero' x-xhud qal li ghalkemm kien jaf bil-konvenju, ma kienx jaf x'intqal bejn il-partijiet. Cirkostanza li tkompli ddghajjef il-verzjoni li ta l-konvenut.

v. Il-konvenut isostni li huwa ffirma l-konvenju ghaliex, minhabba l-irgulija, ma riedx jisfratta n-negozju li kellu mal-konjugi Martin. Pero' n-negozju ma' Martin ma kellu x'jaqsam xejn mal-ftehim li ghamel mal-atturi. Inoltre, materja ta' irgulja m'ghandha x'taqsam xejn ma' vjolenza; *"[…] la violenza dev'essere di tale natura di fare impressione sopra una persona sensata e **farle temere di esporre se' o i suoi beni ad un male ingiusto e notevole.**"* (*Diritto Civile, il contratto*, Massimo Bianca, Giuffre (1998) pagna 620).

Mill-provi li tressqu l-qorti:-

1. Ma tistax tasal biex tikkonkludi li l-verzjoni li ta l-konvenut, cjoe' li l-ftehim kien intiz biss biex l-atturi jkollhom garanzija li jithallsu l-flus dovuti lihom b'riferenza ghall-appalt li Vella ta lil Victor Gauci, hi l-verita'. F'kull kaz l-azzjoni m'hijiex bazata fuq il-kawzali li fil-konvenju kien hemm akkordju simulatorju.

2. F'kull kaz ukoll jekk il-verzjoni tal-konvenut hi l-verita', minn dak li xehed il-konvenut ma tistax tikkonkludi li l-kunsens taghhom kien vizjat minhabba vjolenza.

Ghal dawn il-motivi tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuti u tilqa' l-ewwel tlett talbiet tal-atturi u tikkundanna lill-konvenuti sabiex jersqu ghall-pubblikazzjoni tal-kuntratt ta' bejgh u xiri tal-garaxx oggett tal-konvenju tal-5 ta' Mejju 2011 (fol. 5) taht l-istess pattijiet u kondizzjonijiet[3]. Il-kuntratt pubbliku ghandu jigi ppubblikat min-nutar Dr Mariella Mizzi fit-30 ta' Jannar 2014 fin-12.30 p.m. fil-bini tal-Qrati. Il-qorti tinnomina lill-avukatessa Dr Maxilene Pace bhala kuratrici sabiex tiffirma ghall-eventwali kontumaci fuq l-att ta' bejgh. Tichad ir-raba' talba in kwantu hi tal-fehma li d-dmirijiet tal-kuratrici ghandhom ikunu limitati li tidher u tiffirma l-kuntratt ta' bejgh a bazi tal-kondizzjonijiet pattwiti fil-konvenju, u mhux li taghti privilegg specjali u ipoteka specjali fuq proprjeta' ohra tal-konvenuti li m'hijiex oggett ta' dawn il-proceduri.

Spejjez a karigu tal-konvenuti b'dan li l-ispejjez relatati mar-raba' talba jibqghu a karigu tal-atturi.

< Sentenza Finali >

-------------------------------TMIEM-------------------------------

[3] Fosthom dik li jintehhew l-ipoteka specjali 17308/2010 u l-mandat ta' inibizzjoni 1029/2011 fl-ismijiet **Banif Bank (Malta) plc vs Jason Vella et** (ara affidavit tan-nutar Dr Mariella Mizzi, fol. 43).